**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΕΠΑΛ**

**ΠΕΜΠΤΗ 30/05/2024**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

## Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

**Εισαγωγικό Σημείωμα**

*Διασκευασμένο κείμενο από το διαδίκτυο*

### Βιβλίο: Η σημασία και η χρησιμότητά του για τον άνθρωπο

Τι είναι αλήθεια το βιβλίο και ποια είναι η σημασία του για εμάς; Πολλές διαφορετικές απόψεις μπορούν να ειπωθούν για αυτό το χιλιοσυζητημένο θέμα. Μπορεί κανείς να προσεγγίσει το ζήτημα από δεκάδες σημεία, ξεκινώντας από διαφορετικές οπτικές. Από όπου και αν αρχίσει κανείς να ξετυλίγει το κουβάρι, ένα είναι πάντως το σίγουρο, ένα είναι το συμπέρασμα στο οποίο όλοι ανεξαιρέτως συμφωνούν. Το βιβλίο αποτελεί ένα πανίσχυρο εργαλείο στα χέρια του ανθρώπου, έναν συνοδοιπόρο που προσφέρει στον αναγνώστη την ευκαιρία να κατακτήσει άπλετη γνώση, μα και σημαντικά διδάγματα, ικανά να καθοδηγήσουν κάποιον σε όλη την πορεία της ζωής του. Αν το δούμε καθαρά από επιστημονική και μόνο άποψη, όλες οι έρευνες συγκλίνουν στο συμπέρασμα πως το διάβασμα βιβλίων είναι μια πολύ ωφέλιμη για τον ανθρώπινο εγκέφαλο λειτουργία, μια παραγωγική ενασχόληση που προσφέρει γενναιόδωρα τους καρπούς της σε όποιον έχει το σθένος να τους δρέψει[1]. Και τα φρούτα αυτά είναι τέτοιου είδους που μπορούν να θρέψουν και να κρατήσουν υγιές το μυαλό του ανθρώπου, καθώς είναι ευρέως αποδεκτό πως το διάβασμα ενδυναμώνει τη λειτουργία του.[...]

Ένα άλλο αδιαμφισβήτητο αποτέλεσμα που συναντάται στους συστηματικούς αναγνώστες είναι το εξελιγμένο λεξιλόγιο και η βελτιωμένη ικανότητα κατανόησης, χαρακτηριστικά αρκετά σημαντικά και χρήσιμα σε όλους τους τομείς της ζωής κάποιου, από τις διαπροσωπικές του σχέσεις μέχρι και τον επαγγελματικό του τομέα. Ταυτόχρονα, ενισχύεται η ικανότητα να συμπάσχει κανείς με άλλους ανθρώπους, κάτι που

[1] δρέψει: μαζέψει, συγκεντρώσει



**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΑ.Λ**
Κεντρικό Διδακτήριο: Βασ. Αμαλίας 1 & Μιλτιάδου, Πλατεία ΗΣΑΠ Αμαρουσίου, 151 22 Μαρούσι
τηλ.-fax: 210 8028560, 210 6129412 • www.exelixi.edu.gr • info@ekpedefsi.gr

επιτυγχάνεται ιδίως μέσω της ανάγνωσης λογοτεχνικών έργων, όπου έρχεται κανείς σε επαφή με διαφορετικές ανθρώπινες οπτικές και με τον εσωτερικό κόσμο μιας πλειάδας χαρακτηριστικών, καθώς και φυσικά με τον εσωτερικό κόσμο του συγγραφέα. Αυτή η νοητική επαφή καθιστά ευκολότερο για κάποιον να κατανοεί τα κίνητρα και τις σκέψεις των άλλων ανθρώπων, τον συναισθηματικό τους κόσμο και την αντίληψή τους. Τον βοηθά να μπαίνει πιο συχνά στη θέση τους και να βγαίνει από τα στενά πλαίσια της δικής του ατομικής λογικής.

Η ευεργετική επιρροή του διαβάσματος δεν σταματάει εδώ. Πολλά ακόμα μπορεί να διαβάσει κανείς για αυτήν, από τη μείωση του άγχους και της κατάθλιψης μέχρι τον καλύτερο ύπνο και τη διατήρηση της καλής και ορθής νοητικής λειτουργίας στους γηραιότερους, από την ενίσχυση της μνήμης και της συγκέντρωσης μέχρι την εξάσκηση της λογικής σκέψης και της κριτικής ικανότητας. Μα τα σημαντικότερα κέρδη που μπορεί να αποκομίσει κανείς από την επαφή του με τον κόσμο των βιβλίων δεν θα τα βρει απαριθμημένα σε κάποιες από τις απειράριθμες διαδικτυακές λίστες των μηχανών αναζήτησης. Θα τα γνωρίσει στην πράξη και θα τα βιώσει μέσα του. Θα συνειδητοποιήσει τότε πως το μυαλό του αποτελείται από μια εύπλαστη ύλη η οποία επηρεάζεται συνεχώς και με δυναμικό ρυθμό από αυτή τη διαδικασία.

Το βιβλίο αποτελεί κυριολεκτικά ένα πανίσχυρο εργαλείο στα χέρια του ανθρώπου. Μια πηγή απύθμενης[2] γνώσης και εσωτερικών θησαυρών. Το κυριότερο για εμένα όμως είναι πως προσφέρει μια γέφυρα επικοινωνίας ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν. Είναι σαν μια μορφή συλλογικής μνήμης της ανθρωπότητας, ένα μέσο αποθήκευσης βιωμάτων, πληροφοριών και ιδεών με σκοπό τη μεταβίβασή τους τόσο στους υπόλοιπους ανθρώπους της ίδιας εποχής, όσο και σε αυτούς που μέλλεται να έρθουν, στις επόμενες γενιές.[...]

Φυσικά όμως, το διάβασμα όσο χρήσιμο και ωφέλιμο και αν είναι, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση την πεμπτουσία[3] της ανθρώπινης γνώσης ή κάποιο ουτοπικό[4], θαυματουργό φάρμακο ικανό να θεραπεύσει και να εξελίξει από μόνο του τον άνθρωπο και κάθε πρόβλημα που αυτός έχει να αντιμετωπίσει. Καμιά πηγή πνευματικής τροφής, κανενός είδους σχολείο, δεν μπορεί να προσφέρει περισσότερες και πιο ουσιώδεις γνώσεις για τη ζωή από την ίδια τη ζωή. [...] Δεν υφίσταται καλύτερος

[2] απύθμενης: απεριόριστης
[3] πεμπτουσία: η σημαντικότερη παράμετρος
[4] ουτοπικό: μη πραγματικό

δάσκαλος λοιπόν από την ίδια την εν κινήσει ζωή, μα το βιβλίο κατέχει σίγουρα τη θέση ενός φλογερού φάρου, μιας άσβεστης δάδας που μας περιτριγυρίζει, βοηθώντας μας σημαντικά να αντιλαμβανόμαστε και να κατανοούμε τις καταστάσεις, να αντλούμε τα σωστά συμπεράσματα από τις εμπειρίες μας και φυσικά να παίρνουμε τις πιο κατάλληλες επιλογές. Ένας πραγματικός οδηγός να πορευόμαστε.

## ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

### 1η δραστηριότητα

**Α1.** **α)** Ο αρθρογράφος στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Φυσικά όμως … να πορευόμαστε» καταλήγει σε δύο (2) συμπεράσματα. Να τα παρουσιάσετε σε μία (1) παράγραφο 60-70 λέξεων. (μον. 12)

**β)** Στην τελευταία παράγραφο του κειμένου «Φυσικά όμως … να πορευόμαστε» ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί την επίκληση στο συναίσθημα προκειμένου να πείσει τους αναγνώστες. Να αναφέρετε τρία (3) διαφορετικά μέσα πειθούς (μία μεταφορά, μία συγκινησιακά φορτισμένη έκφραση, μία χρήση επιθέτου) παραθέτοντας ένα χωρίο για κάθε περίπτωση. (μον.3)

**Μονάδες 15**

### 2η δραστηριότητα

**Α2.** **α)** Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου «Ένα άλλο αδιαμφισβήτητο αποτέλεσμα … ατομικής λογικής» να εντοπίσετε τα δομικά μέρη (θεματική περίοδος, λεπτομέρειες/σχόλια, περίοδος κατακλείδα). (μον. 6)

**β)** Να γράψετε ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: <u>άποψη</u> (1η παράγραφος), <u>ενισχύεται</u> (2η παράγραφος), <u>συνειδητοποιήσει</u> (3η παράγραφος).(μον. 9)

**Μονάδες 15**


**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΑ.Λ**
Κεντρικό Διδακτήριο: Βασ. Αμαλίας 1 & Μιλτιάδου, Πλατεία ΗΣΑΠ Αμαρουσίου, 151 22 Μαρούσι
τηλ.-fax: 210 8028560, 210 6129412• www.exelixi.edu.gr • info@ekpedefsi.gr

**3η δραστηριότητα**

**Α3.** Το άρθρο πραγματεύεται τη σημασία και τη χρησιμότητα του βιβλίου. Να γράψετε μία ομιλία (200-250 λέξεις) που θα εκφωνήσετε στο σχολείο σας στο πλαίσιο ημερίδας για τη φιλαναγνωσία, στην οποία θα παρουσιάσετε την αξία του βιβλίου για τον άνθρωπο.

**Μονάδες 20**

## Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

**Εισαγωγικό Σημείωμα**

*Μενέλαος Λουντέμης, Απόσπασμα, Ένα παιδί μετράει τ' άστρα, 1956*

### Ένα παιδί μετράει τ' άστρα (απόσπασμα)

Θα πιανε φιλία με τα βιβλία. Θα γύρευε να μάθει και από κει, αυτά που του κρύβαν οι μεγάλοι πίσω απ τα παραμύθια που λέγανε αυτοί οι μικροί χάρτινοι «παππούδες» που κάθονται στα γόνατά σου και σου λένε τις ιστορίες τους χωρίς καμώματα και παρακάλια.

Μα στο χωριό, που δούλευε παραπαίδι, δεν είχε χαρτοπουλεία[5]. Έπρεπε, λοιπόν, να παρακαλέσει κανένα μπάρμπα απ αυτούς που κατεβαίνανε στην πολιτεία και πουλούσανε το καλαμπόκι τους να του φέρει ένα. Και μια μέρα αυτό έγινε. Έπιασε έναν τέτοιο γερούλη, του βαλε στη χούφτα καναδυό μεταλλίκια[6] και, «σε παρακαλώ», του λέει, «αν βρεις, εκεί που πας, κανένα βιβλίο που να λέει καλές ιστορίες, πάρ το μου. Ε; Πολύ θα σε περικαλέσω, όμως...».

Έβαλε ο παππούς τα μεταλλίκια στην απαλάμη του, τα πασπάτεψε με το δάχτυλο, αναποδογύρισε ένα, για να δει τι έχει από κάτω...έστρωσε με το δάχτυλο τα μουστάκια του...και μου τα δωσε πίσω. «Παρ τα», του λέει. «Αν τα χαρτιά λένε καλά παραμύθια...μου τα λες και μένα και ξεχρεώνουμε. Αν, πάλι δεν λένε, θα σου πάρω ένα αυτί. Ε;...». Το παιδί τρόμαξε. Ο γέρος τότε έβαλε τα γέλια... «Άιντε, άιντε... Σύχασε...», είπε. «Δεν σου παίρνω αυτί, σου παίρνω ένα μεταλλίκι. Σύμφωνοι;».

[5] χαρτοπουλεία: βιβλιοπωλεία
[6] μεταλλίκια: μεταλλικά νομίσματα

Σε τρεις μέρες του φερε ένα χαρτί, λίγο πιο χοντρό απ το βαγγέλιο, και του το δωσε. «Το πασπάτεψα από παντού», λέει στο παιδί. «Δεν βγαίνει τίποτα. Για πάρ το εσύ, μην πα και σε γνωρίζει και συνεννοηθείτε». Το παιδί τ άνοιξε τρέμοντας. Ήταν σαν μικρό σπιτάκι, «Ιστορία Σεβάχ του Θαλασσινού» έλεγε το ξώφυλλό του. Αυτό ήταν! Το παιδί έπεσε πάνου στο βιβλίο με τα μούτρα. Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα. Το διάβαζε και ξανά το διάβαζε και πάλι το ξαναδιάβαζε, και το μαθε νεράκι. Κείνος ο μπάρμπας, που του το χε φέρει, τ άκουε και τρέμανε τα μουστάκια του. Όμορφο βιβλίο. Μόνο που είχε μια παραξενιά. Έλεγε την ιστορία του μονάχα σ όποιον ήθελε.

Ώσπου να κλείσει κείνη η χρονιά, είχε καταπιεί κι άλλα καμιά δεκαριά βιβλία.

## ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

### 1η δραστηριότητα

**Β1.** Να παρουσιάσετε σε μία (1) παράγραφο 60-70 λέξεων τον χώρο στον οποίο διαδραματίζεται η ιστορία, τα πρόσωπα που δρουν σε αυτήν και το γεγονός που τα συνδέει.

**Μονάδες 15**

### 2η δραστηριότητα

**Β2.** **α)** Στο απόσπασμα «Έβαλε ο παππούς … Σύμφωνοι;» να εντοπίσετε τους δύο (2) αφηγηματικούς τρόπους (αφήγηση, διάλογος). (μον.6)

**β)** Να αναγνωρίσετε τα ακόλουθα σχήματα λόγου:

- «το παιδί έπεσε πάνω στο βιβλίο με τα μούτρα»
- «ήταν σαν μικρό σπιτάκι»
- «Και το διάβαζε, το διάβαζε ολόκληρο το χειμώνα»

(μον. 9)

**Μονάδες 15**


**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΑ.Λ**
Κεντρικό Διδακτήριο: Βασ. Αμαλίας 1 & Μιλτιάδου, Πλατεία ΗΣΑΠ Αμαρουσίου, 151 22 Μαρούσι
τηλ.-fax: 210 8028560, 210 6129412 • www.exelixi.edu.gr • info@ekpedefsi.gr

**3η δραστηριότητα**

**Β3.** Πώς αποδεικνύεται η μεγάλη αγάπη που φαίνεται να τρέφει ο ήρωας του αποσπάσματος για το βιβλίο; Ποια θεωρείτε ότι είναι η στάση των νέων της εποχής μας απέναντι στο βιβλίο; Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

**Μονάδες 20**

ΕΞΕΛΙΞΗ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ Ε


**ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΑ.Λ**
Κεντρικό Διδακτήριο: Βασ. Αμαλίας 1 & Μιλτιάδου, Πλατεία ΗΣΑΠ Αμαρουσίου, 151 22 Μαρούσι
τηλ.-fax: 210 8028560, 210 6129412• www.exelixi.edu.gr • info@ekpedefsi.gr